

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Moricz Pál*

Cím: *Barangolások Pest-Budán*

Forrás: *Magyarország*

Bn

1923. 5. 6.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"18"/19"

Személy

Helyszám

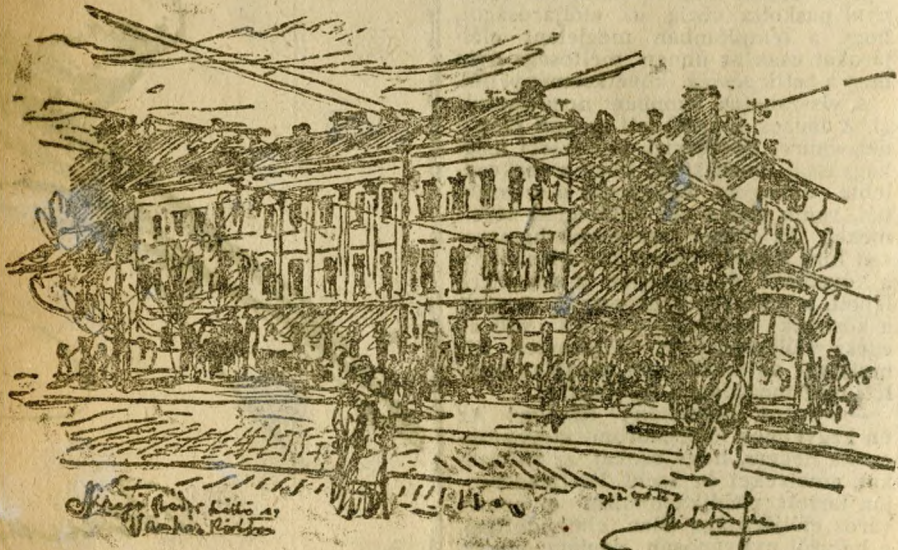
308, 123

Barangolások Pest-Budán

A Nádor és a pesti sóház

A belvárosi Duna-parton, a Fővám-térig, sőt a Mészáros-utcán (Vámház-körút) le a Széna-térig (most Kálvin-tér) a kofák birodalma volt. A hajócsárdákkal elegyesen itt sorakoztak azok a boltok, amelyekből a falusi asszonyok és kofák előszeretettel vásárolták kartonruhájokat, derékra való nagykendőjüket, fejkendőjüket (15 krajcárért akkor, 800 koronával darabját manap) s az ultramarinkék kötőt, stb.

Itt volt az Ádám köteles boltja, amelyben halászhálót, minden halászszereszmot kapni lehetett. A Kun festékes boltja kátránytól, petróleumtól, olajtól messziről illatozott... Bredeti ellentétül a Ferenc József-rakparti 1-ső számú házában ifjú Kommer Antal (a Kommer vendéglős-dinasztia tagja) nyitott az akkori viszonyokhoz nagyon előkelő éttermet. A Kommer Tóni külön termében számos pesti art lakodalmat eltáncoltak...

A régi Nádor-fogadó, ahol egykor az oláh diákok tanyáztak

A régi Nádor-fogadó, ahol egykor az oláh diákok tanyáztak

A Vámház-körút és Fővám-tér sarkán igen régi, három utcára szolgáló sárga ház emelkedik. Ez a változatos történelmi, nagytömeg épület volt bérház, Pest város adóhivatala, földszintjén vendéglő, majd kávéház, emeleti részén szálloda. Dotzauer Antal, a zugligeti Fácán egykori vendéglőse nyitott a földszinten nagyon forgalmas vendéglőt. A népszerű Dotzi-bácsi legemlékezetesebb vendéglő a pesti oláh diákok, az egyetemi Cereul Petru Mayor tagjai voltak, akik később a magyar kenyéren, a magyar címer védelme alatt az állammal, közigazgatásnál stb. jól elhelyezkedtek, egyrésztük később mégis dákóromán bajtogatóvá vált. A vendéglő magyar társaságával leginkább összebruderesedtek, noha egymásközt csak oláhuul beszéltek, sokat összemarokoltak és párbajoztak elég gyakran.

Amikor Dotzi-bácsi a dunaparti Kommer-vendéglőt átvette, az oláhok oda is követték, a régi sárga épületből pedig lett a Nádor-szálló, a földszinten meg a Dotzi-vendéglő helyén alapult a Nádor-kávéház. A Pesten megfordult összes kofák és a későbbi vásárosarnok árusai a Nádorban kávéztak, a Nádorban bonyolították üzletüket.

A Nádor-szálló egyik emlékezetes vendége az újságíró Hollóssy Géza, a Hollóssy Simon piktor és Hollóssy Kornélia énekművész nő testvére marad. Hollóssy Géza nemcsak sokáig itt élt, hanem a Nádorban meg is halt. A Nádor-kávéházat a forradalom alatt becsukták, majd a tulajdonos bezúntatta a szállodát is, jelenleg ismét bérháznak használják a Nádort. Még a Dotzi bácsi idején az oláhok éjfélt után innét vonultak a Zöldfa-utca sarkán

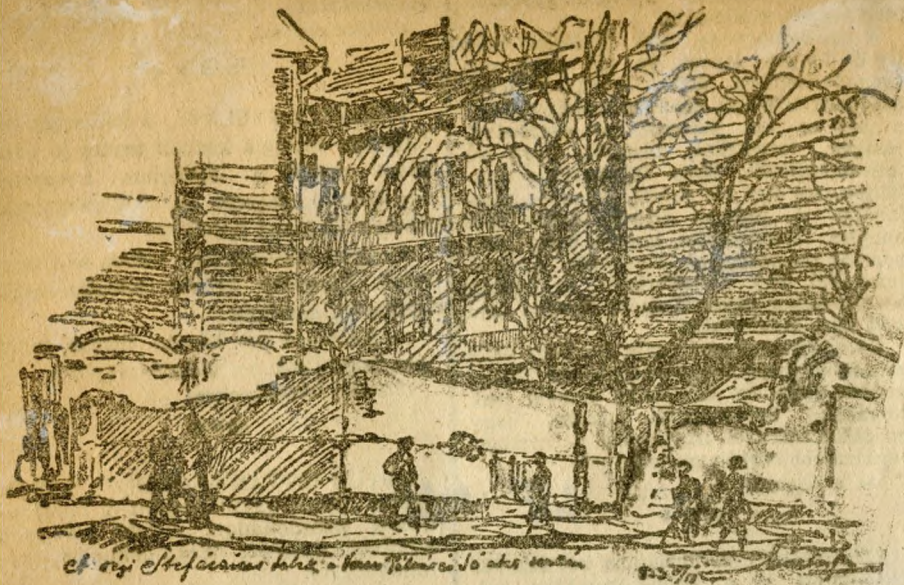
fekvő Mitschek-kávéházba. Ez a kávéház nagy mulatozások színhelye volt, mind-

amellelt szolid, tisztos híru hely volt, éjszakánként a vakok egyesületének zenekara muzsikált a Mitschekben.

Dotzauer Nádor-fogadójaival szemben állott a hajdani pesti sóház. A 80-as években már nem használták. Óriási telkére épült a vásárosarnok. Emlékezetét a ma is itt található Sóház-utca tartja fenn... A városfeltöltés következtében annyira a földbe süppedt az öreg Sóház, hogy a belvárosiak nótás, vidám éjszakákon vendégeiket rendszerint elkalauzolták a Sóházhoz, hogy bemutassák: misze-

rint nemcsak a falun, hanem Pesten is van olyan ház, amelynek az eressét pusztá kézzel felérni... A besüppedt öreg Sóház ilyen alacsony ház volt, nem lehetetlen, hogy a reménytelenül ügyesbajos embereket ezóta és ezért küldözik a - sóhivatalhoz?

A Nádor-házából nevezetes régi ég az Aranyossy András vadkereskedése s lefelé menet a Vámház-köruton volt a

A Steféczius-család rejtelmes telke

Drechsler Béla — nemes diószegi bakator-
tól illatos — mintavendéglője, a Jung
Péter-féle híres sajtosbolt, vele átellenl a
ferencvárosi oldalon a két gyönyörű tarka-
lováról egész Pesten híres Knopfer hen-
tes boltja (akinek meg Bittner János lépett
az örökébe). A spanyol eredetű porcellán-
kereskedő, Las Torres Gyula (fia Béla,
a híres uszó, hósi halált halt), a 4-dik
számu házból a híres sebész, Kovács
József orvostanár, aki még a magyar
narkóziással (csattanós pofon) is gyógyított,
a 16-os számu házból Csavossy Gyula
báró, a volt képviselőházi háznagy, mind
Vámház-köruti nevezetességek voltak. Az
elmúlt Pest legigazibb romantikája azon-
ban a Stefécziusok telkéről zöldül felénk
mindmáig...

A Steféczius-család szomorú öröksége

A Zöldfa-utcaról, ma Veres Pálné-utca,
kevesen tudják, hogy miérett és honnét
kapta hangzatos szép nevét?... Régeb-
ben gyönyörű kettős fasora volt és a
köcsögkalapos arszlánok és krinolinos
kecses pesti dámák a Zöldfa-utcai zöld
lombok alá jártak — korzózni. A 70-es
évek végén nyomtalanul megszűnt a
Zöldfa-utcai lombos korzó, a régi szép
időkből a Zöldfa-utca és Só-utca sarkán
csak a magas kőfalakkal kerített titokza-
tos Steféczius-telek maradt vissza. A rej-
telmes, érthetetlen kőfalak évtizedek óta
dacolnak az idővel. A magas falak mögül
virágfakadaskor néhány öreg terebélyes
fa — a napsugárok meleg fényét epedve
— zöldlomb-fejével kihajladozik a ces-
des utcára...

A Steféczius-telek vén fái még állanak
és lesik az ébredést; de az öreg falakat
ez esztendőben kikezdte a csakány...
A régiebb belvárosi bölények nem győz-
nek eléggé csodálkozni, hogy mi lesz itt
most, ha már a Stefécziusok telkét is ki-
kezdjük és a Stefécziusok száz év óta el-
zárt kőfalát is megbontják?... Mert
nagyon eredeti, érdekes ember volt ennek
az elátkozott várként ittfelajított teleknek
az egyik tulajdonosa, ama bizonyos
Steféczius Agost Gáspár uram, akit
Zarándi Gáspár íról nevéen az egész
Pest ismert. Elestollu, szélsőséges
hírlapíró volt Zarándi Gáspár, egyszer-
smind mohos nemesi családjának
tudós kutatója. Szemere Miklós bőkezű-
ségéből a Szemerék (de genere Huba)

pazar kiállításán családi könyvét éppen
Zarándi Gáspár remekelte sok merész-
séggel. Sokan szerették, még többet ret-
tegték a fenekedő ujságíró, aki a pár-
bajozástól sem riadt vissza és egyidőben
a szélső 49-es Szeless Adorján »Olvasd-
lapjának volt sűrűn emlegetett munka-
társa. Kossuth Lajos halálakor, Szeless
»Olvasd-jába Antonidesz álnéven Zarándi
írta az országos feltűnést keltett cikket:
— »Miért nem tett a király koszorút a
Kossuth Lajos sírjára?...« Zarándinak
Szelessel és a kis-Pongráczczal együtt fő-
része volt a Hentzi-szobor felrobbantásá-
ban, mikor pedig üldözőbe fogták: ő
rejtgette és szöktette meg Szeless
Adorjánt.

Nagy vagyon volt a Steféczius-család
vagyon, ámde Zarándi Gáspár nem
igen élvezte gyűlöletét ennek a szép
vagyonnak. Édesanyja, a vagyon tulajdon-
képpen birtokosa, elmebeteg lett és
ugyanekkor zárgondnokság alá helyezték
a Steféczius-vagyont... Vagy jó 25-30
esztendőig eltartott ez a gondnokság. A
boldogtalan Gáspár többször elbeszélte,

hogyan amikor egyszer meglátogatta édes-
anyját a Lipótmezőn, tébolyodott anyja
nem ismert rá... Egyre csak azt haj-
togatta a szerencsétlen asszony, hogy:
az ő fia klosika, tejszeleaképi pubi,
ném pedig ilyen bajszos, marcona em-
ber...

A történet vége az lett, hogy a sok
meddő vergődés, anyagi és lelki gondok
megtörték, időelött felémészttették az ós-
bohém Zarándi Gáspár éltorejét... A
nagy Steféczius-vagyonhoz soha nem ju-
tott hozzá a főúri hajlamu bohém, jóval
előbb meghalt, mint a Lipótmezőre esu-
kott elmebeteg édesanyja... Most meg
már kikezdtek az öreg Steféczius-telek
titokzatos, magas kőfalát is, maholnap
— ugye lehet — a hajdani szép Zöldfa-utca
utolsó vén fát is kivágják és letűnik a
rég Pest emlékeztető jelei közül a Ste-
fécziusok dacos telke!

Móricz Pál